

Ještě ke kupní smlouvě

Karel Marek*

Leopold Skoruša**

DOI: <https://doi.org/10.24040/sap.2024.11.4.182-199>

Abstrakt:

MAREK, Karel – SKORUŠA, Leopold: *Ještě ke kupní smlouvě*. Kupní smlouvou se prodávající zavazuje, že kupujícímu odevzdá věc, která je předmětem koupě, a umožní mu nabýt vlastnické právo k ní, a kupující se zavazuje, že věc převezme a zaplatí prodávajícímu kupní cenu. Za kupní smlouvu se vždy považuje smlouva o dodání spotřebního zboží, které je nutné sestavit nebo vytvořit. Mají-li strany vůli uzavřít kupní smlouvu bez určení kupní ceny, platí za ujednanou kupní cena, za niž se týž nebo srovnatelný předmět v době uzavření smlouvy a za obdobných smluvních podmínek obvykle prodává.

Klíčová slova:

občanské právo, nový občanský zákoník, podstatné náležitosti smlouvy, uzavírání smlouvy, kupní smlouva.

Still to the Purchase Agreement

Abstract:

MAREK, Karel – SKORUŠA, Leopold: *Still to the Purchase Agreement*. By purchase contract with the seller agrees to surrender to the thing that is the subject of the purchase to the buyer, and allow him to acquire the right of ownership to it, and the buyer agrees to takes over thing and pay the purchase price to the seller. The contract to supply consumer goods to be manufactured or produced shall be deemed always as a purchase agreement.. If the parties have the will to conclude the purchase contract without the determination of the purchase price the price for which the same or a comparable course at the time of conclusion of the contract and under similar terms and conditions is usually soold is held tor the price agreed.

Key words:

Civil Law, new Civil Code, essential elements of contracts, conclusion of contracts, Purchase contract.

* prof. JUDr. Karel Marek, CSc, Univerzita obrany Brno, Fakulta vojenského leadershipu, katedra aplikovaných sociálních a humanitních věd, profesor

** Mgr. Ing. Leopold Skoruša, Ph.D., Univerzita obrany Brno, Fakulta vojenského leadershipu, katedra aplikovaných sociálních a humanitních věd, odborný asistent, ORCID iD <https://orcid.org/0000-0001-7688-0305>

Úvodem

Od účinnosti občanského zákoníku (od 1.1.2014) již uplynula určitá doba. Intenzita dodávek zboží se však bude zvyšovat. To platí mj. pro sféru civilní (zejména dodávky jednoúčelových strojů, výrobních linek) i pro dodávky k zajištění obranyschopnosti. Je přitom potřebné znát právní úpravu. Proto dnes navazujeme na svoje předchozí pojednání a věnujeme se koupi movitých věcí-zboží, a to vč. uvedení aktuální judikatury.

Koupě je v občanském zákoníku upravena v ustanovení § 2076 až 2183. Dnes se z nich budeme věnovat zejména ustanovením § 2076 až 2157, která upravují právě věci movité - zboží. Uvádíme-li číslo ustanovení (§) a není-li uvedeno jinak, jde o ustanovení občanského zákoníku.

Důvodová zpráva k občanskému zákoníku mj. uvádí, že úprava neobchodní a obchodní kupní smlouvy byla dříve oddělena a svěřena občanskému i obchodnímu zákoníku v podobě tzv. „komplexních úprav“. Jejich dualismus vycházel z dřívější duality soukromého práva promítnuté jak do kodifikace obecného občanského práva, tak i obchodního práva. V některých evropských státech byly pak tyto zdvojené úpravy postupně odstraňovány. Stalo se tomu tak i v České republice. Nyní máme jednotnou úpravu v zákoníku občanském.

Ve vztazích mezi podnikateli platí však určité odlišnosti. Zejména uvedme, že obchodní zvyklosti v těchto vztazích mají zásadně přednost před dispozitivními ustanoveními zákona.

Přitom právní úprava občán.zák. vychází z regulace, která byla dříve provedena obchodním zákoníkem. Toto řešení považujeme za správné, neboť šlo o dobře propracovanou úpravu.¹

Koncepčně se občán. zák. inspiruje švýcarskou úpravou v tom smyslu, že nejprve se formulují obecná ustanovení společná pro všechny případy koupě. Následují ustanovení o koupi movitých věcí a posléze úprava vztahující se ke koupi nemovitých věcí a ustanovení o vedlejších doložkách v kupní smlouvě.

Obecná ustanovení sledují pojmové vymezení kupní smlouvy a řešení otázky určitosti kupní ceny, jakož i stanovení základních povinností stran, přičemž se zvláštní zřetel bere na otázky spojené s plněním a přechodem nebezpečí škody na věci.

K postupu právní úpravy od obecného ke zvláštní úpravě nemáme žádných výhrad. Jde o obvyklé a správné řešení.

Podle obecného základního ustanovení, tj. podle § 2079 občán.zák. se **kupní smlouvou prodávající zavazuje, že kupujícímu odevzdá věc, která je předmětem koupě, a umožní mu nabýt vlastnické právo k ní, a kupující se zavazuje, že věc převezme a zaplatí prodávajícímu kupní cenu.**

Připomeňme, že při uzavření smlouvy musí být mj. i identifikovatelné smluvní strany. Předmětem plnění přitom nemůže být to, s čím nelze v soukromoprávních vztazích volně nakládat (např. drogy).

1 MAREK, K. *Smluvní obchodní právo. Kontrakty*, 4. aktualizované a rozšířené vydání, Brno : Masarykova univerzita, 2008, s. 104-147.

Neplýne-li ze smlouvy nebo zvyklostí něco jiného, jsou prodávající a kupující zavázáni splnit své povinnosti současně.

Z občanskoprávní kupní smlouvy vznikne prodávajícímu povinnost předmět koupě kupujícímu odevzdat a kupujícímu povinnost předmět koupě převzít a zaplatit za něj prodávajícímu cenu.

Následné ustanovení § 2080 upravuje, že **kupní cena je ujednána dostatečně určitě, je-li ujednán alespoň způsob jejího určení**. To se může stát např. sjednáním příslušného kalkulačního vzorce.

Do obč.an.zák. je dále zařazeno (podle našeho názoru potřebně) ustanovení § 2081. Upravuje otázku nákladů spojených s odevzdáním a převzetím věci. **Náklady spojené s odevzdáním věci** v místě plnění nese prodávající. Náklady spojené s převzetím věci nese kupující.

Obč.an.zák. pak řeší v ustanovení § 2082 otázku, kdy přechází na kupujícího nebezpečí škody na věci. **Nebezpečí škody na věci** přechází na kupujícího-není-li dohodnuto jinak- současně s nabytím vlastnického práva. Nabude-li kupující vlastnické právo před odevzdáním věci, má prodávající až do odevzdání věci práva a povinnosti schovatele.²

Pokud je však uzavřena smlouva s odkládací podmínkou, přechází nebezpečí škody na věci na kupujícího nejdříve dnem splnění podmínky.

Tomu, kdo koupí **budoucí věci** tzv. úhrnkem nebo s nadějí na nejisté budoucí užitky, patří v souladu s ustanovením § 2083 všechny užitky řádně vytěžené. Nese však ztrátu, bylo-li jeho očekávání zmařeno.

Jsou-li při ujednávání kupní smlouvy **vady na věci, o nichž prodávající ví**, prodávající na ně podle ustanovení § 2084 upozorní kupujícího. Tímto ustanovením § 2084 končí Obecná ustanovení koupě.

Koupě movité věci

Mobiliární koupě je vymezena předmětem, kterým je movitá věc. Nerozhoduje přitom její výchozí stav, ale stav, v jakém má kupující věc nabyt. Proto se ustanoveními o koupi movitých věcí upravují i případy, kdy je prodána dosavadní součást věci nemovité (materiál ze stavby apod.), kterou má kupující nabyt podle smlouvy jako věc movitou. Zároveň se stanoví kritéria pro rozlišení kupní smlouvy od smlouvy o dílo (jejímž předmětem je určená činnost), což má praktický význam při koupi věci, která ještě není vyrobena.³

Základní ustanovení § 2085 pro koupi movité věci určuje, že **jako koupě movité věci se posoudí každá koupě, jejímž předmětem není nemovitá věc, jakož i koupě součásti nemovité věci, má-li kupující podle smlouvy nabyt součást po oddělení jako věc movitou**. Za kupní smlouvu se vždy považuje smlouva o dodání spotřebního zboží, které je nutné sestavit nebo vytvořit.

2 Blíže v KINDL, M. – ROZEHNAL, A. a kol. *Občanský zákoník, Praktický komentář*, sv.II., Plzeň : Aleš Čeněk, 1. vydání, 2019, s.502-504.

3 K tomu viz LIŠKA, P. a kol. *Meritum Obchodní závazky*, Praha : Wolters Kluwer Praha, 1. vydání, 2021, s.303 a násl.

Mají-li strany vůli uzavřít kupní smlouvu bez určení kupní ceny, platí za ujednanou kupní cena, za niž se týž nebo srovnatelný předmět v době uzavření smlouvy a za obdobných smluvních podmínek obvykle prodává.

Je-li určeným způsobem stanovena cena a není-li dohodnuto, zda je s daní z přidané hodnoty či bez DPH, pak (při povinnosti platit DPH) jde o cenu vč. DPH.

Není zde určena možnost stanovení ceny odhadem, jako je tomu u smlouvy o dílo. To považujeme za správné (ostatně toto ustanovení bude po našem soudu problematické i u smlouvy o dílo; určení ceny odhadem je totiž velmi obtížné a může být základem budoucích sporů).

Smlouva o dodání věci, která má být teprve vyrobena, se posoudí jako kupní smlouva, ledaže se ten, komu má být věc dodána, zavázal předat druhé straně podstatnou část toho, čeho je k vyrobení věci zapotřebí.

Za kupní smlouvu se nepovažuje smlouva, podle níž převážná část plnění dodavatele spočívá ve výkonu činnosti. Vzhledem k tomu, že pro montáž není obligatorně určeno (výslovně uvedeno), že se bude provádět podle smlouvy o dílo, bude i u montáže rozhodovat „princip těžiště“ předmětu plnění.

Za kupní smlouvu se nebude považovat smlouva, podle níž převážná část závazku strany, která má zboží dodat, bude spočívat ve vykonání činnosti nebo závazek této strany převážně zahrne montáž zboží, neboť montáž je též činností.

Lze předvídat, že i nadále smlouva o dílo bude společně se smlouvou kupní tvořit dvojici nejčastěji používaných smluv. **Zásadní rozdíl mezi oběma smluvními typy spočívá v určení, zda jde o zhotovení věci, nebo o činnost či převážně o činnost.** Půjde-li o činnost, použijeme smlouvu o dílo nebo jinou smlouvu (např. smlouvu příkazní či tzv. smlouvu nepojmenovanou, nebude-li činnost splňovat podmínky činnosti, na kterou je možno uzavřít smlouvu o dílo), bude-li se jednat o zhotovení věci, rozlišujeme zásadně, kdo přitom opatřil podstatnou část věci (případně vstupů ke zhotovení věci). **Pokud podstatnou část opatřil objednatel, jedná se o smlouvu o dílo. Je-li podstatná část věci opatřena prodávajícím, jde o smlouvu kupní.** U stavby však vždy půjde o smlouvu o dílo, i kdyby podstatnou část „vstupů“ zajistil objednatel.⁴

Pokud srovnáme českou právní úpravu v občán.zák. s textem Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží, zjišťujeme, že se český zákon inspiroval i touto úpravou. To platilo ostatně již i o dřívější právní úpravě v obchod. zák. To může vést k tomu, že se zahraniční partner nemusí obávat kontrahovat podle českého občanského zákoníku.

Povinnosti prodávajícího

V občán. zák. jsou pod nadpisem Povinnosti prodávajícího v § 2087 až 2094 shrnuta ustanovení, pro jejichž obsah jsou povinnosti prodávajícího určující a podstatné. Název pododdílu byl po vzoru dřívějšího obchodního zákoníku zachován. V některých ustanoveních jsou upravena práva prodávajícího (např. právo určit za stanovených podmínek dodatečně vlastnosti prodávané věci), ale i práva kupujícího (např. právo

4 RABAN, P. a kol. *Obchodní právo*, Brno : Václav Klemm, 1. vydání 2020, s.494.

odmítnout věci dodané v přebytečném množství), protože - podle názoru zákonodárce - ze systematického hlediska a v zájmu srozumitelnosti navrhované úpravy nelze tato doplňující pravidla od povinností prodávajícího oddělit.

Podle § 2087 **prodávající kupujícímu odevzdá věc, jakož i doklady, které se k věci vztahují, a umožní kupujícímu nabýt vlastnického práva k věci v souladu se smlouvou.**

Prodávající má povinnost:

- odevzdat kupujícímu věc
- odevzdat doklady, které se k věci vztahují
- umožnit kupujícímu nabýt vlastnického práva.

Prodávající splní povinnost odevzdat věc kupujícímu, umožní-li mu nakládat s věcí v místě plnění a včas mu to oznámí.

V praxi lze použít i odkaz na úpravu v obchodních podmínkách, všeobecných obchodních podmínkách, odkaz na obchodní zvyklosti, lze využít i odkaz na tzv. **vykládací pravidla**, zejména uvést **doložky Incoterms**.⁵

V současnosti jsou již účinné Incoterms 2020; lze však odkázat i na Incoterms staršího data, budou-li tato pravidla přesně identifikovatelná, příp. na jiné doložky. Nejčastěji se užívají doložky podle pravidel Incoterms 2000, Incoterms 2010 a Incoterms 2020. Tyto doložky se používají i v tuzemsku, i když podle jejich charakteru se některé použijí jen při určitých dovozních nebo vývozních operacích.

Co se týká dokladů, pak prodávající předá kupujícímu **doklady potřebné k převzetí a užívání věci**. Má-li k předání dojít při zaplacení kupní ceny, předá prodávající doklady v místě placení.⁶

Doklady, které se týkají přepravy a jsou nutné k převzetí věci a volnému nakládání s ní, předá prodávající kupujícímu bez zbytečného odkladu po jejich vydání. Jiné doklady určené ve smlouvě předá prodávající kupujícímu při odevzdání věci.

Prodávající je povinen předat kupujícímu nejen doklady, jež jsou nutné k převzetí a k užívání zboží, ale i další doklady stanovené ve smlouvě. Smluvními doklady mohou být např. seznamy záručních – pozáručních opraven, seznamy náhradních dílů doporučených pro jednoletý, tříletý, pětiletý či další provoz atd.

Zboží lze třídit na zboží individuálně určené (např. výrobek stanoveného typu a určitého výrobního čísla) a **na zboží určené druhově** (např. nafta). U individuálně určeného zboží půjde o věci, které jsou přesně určeny svými charakteristickými znaky, uvedenými ve smlouvě. Pak se plní takto smluvené zboží. U zboží určeného podle druhu je třeba sjednat druh zboží a jeho množství. Nejsou-li jakost a provedení zboží sjednány, určí se vlastnosti zboží podle sjednaného nebo obvyklého účelu.

Vlastnosti zboží lze určit dohodou smluvních stran. Lze však dohodnout, že vlastnosti určí kupující. Tomu je věnováno ustanovení § 2089.

5 Blíže viz KRÁLOVÁ K. – MAREK, K. K uzavírání smluv při použití obchodních podmínek, vykládacích pravidel a obchodních zvyklostí. In *Soukromé právo*, Praha : Wolters Kluwer, č. 12 /2021., s.27-32.

6 Z judikatury:

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11.4.2007 sp.zn. 21Cdo 694/2006: Technický průkaz je součástí motorového vozidla, k němuž byl vystaven (vydán).

Má-li kupující určit dodatečně vlastnosti předmětu koupě a neučiní-li to včas, určí je prodávající sám a oznámí kupujícímu, jaké vlastnosti určil. Přitom přihledne k potřebám kupujícího, které zná. Kupující má právo sdělit prodávajícímu odchýlné určení vlastností předmětu koupě, než jaké určil prodávající; neučiní-li to bez zbytečného odkladu po oznámení prodávajícího, je vázán tím, co určil prodávající.⁷

Zboží prodávající odevzdává přímo kupujícímu, který zboží převezme u prodávajícího (platí tedy tzv. zásada odnosnosti); může však být dohodnuto, že věc bude kupujícímu odeslána.

Má-li prodávající věc odeslat, odevzdá věc kupujícímu předáním prvním dopravci k přepravě pro kupujícího a umožní kupujícímu uplatnit práva z přepravní smlouvy vůči dopravci (§ 2090 odst. 1).

Je-li kupujícím spotřebitel, použije se § 2090 odst. 1 pouze tehdy, pokud dopravce určil kupující, aniž mu byl prodávajícím nabídnut. V opačném případě je věc kupujícímu odevzdána, až mu ji předá dopravce.

Jak je zřejmé, ochrana spotřebitele nachází svoje i v ustanovení o **odevzdání věci**.

Podle ustanovení § 2091 nastanou při odeslání účinky odevzdání věci kupujícímu jejím předáním dopravci, označí-li prodávající věc zjevně a dostatečně jako zásilku pro kupujícího.

Neoznačí-li prodávající věc, nastanou účinky odevzdání, oznámí-li prodávající kupujícímu bez zbytečného odkladu, že mu věc odeslal, a určí-li ji dostatečně v oznámení. Bez tohoto oznámení je věc kupujícímu odevzdána, až předá-li mu ji dopravce.

I když **doba plnění není podstatnou náležitostí smlouvy** (je však vhodné, je-li sjednána), je jí (pro její význam) věnováno v právní úpravě koupě příslušné ustanovení, a to § 2092. Není-li doba plnění sjednaná, plní se bez odkladu v přiměřené době v závislosti na konkrétních skutečnostech daného případu

Doba, v níž má prodávající plnit, běží ode dne účinnosti smlouvy. Má-li však kupující splnit určitou povinnost ještě před odevzdáním věci, začíná doba, v níž má prodávající plnit, běžet ode dne splnění této povinnosti.

Doba plnění bývá začasť ve smlouvě sjednána. Plní se pak:

a) dne, který je ve smlouvě určen nebo určen způsobem stanoveným ve smlouvě (v některých případech bývá dohodnuta i hodina, např. při dodávkách pro montážní linky „in time“ v automobilovém průmyslu),

b) kdykoli během lhůty, která je ve smlouvě určena (je třeba však zvážit rozdílnost smluvního ujednání “IV. čtvrtletí 2024” oproti “do 31. 12. 2024”, posléze lze podle smlouvy plnit kdykoli do tohoto dne), nebo určena způsobem stanoveným ve smlouvě (např. “v roce 2024 do 5 týdnů od předání výkresové dokumentace kupujícím”; i zde je však třeba si uvědomit důsledky toho ujednání, neboť výkresy mohou být předány např. v dubnu, ale také v letních měsících, ledaže ze smlouvy nebo z účelu smlouvy,

7 Z judikatury:

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30.7.2015 sp.zn. 30 Cdo 530/2014: Lhůta bez zbytečného odkladu přímo neurčuje, v jakém konkrétním časovém okamžiku je třeba konat. Nemusí nutně znamenat, že je třeba konat ihned, na druhou stranu u jakéhokoliv odkladu konání, který nastane, je vždy třeba v každém jednotlivém případě zjistit, zda se nejedná o odklad zbytečný, a to s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem daného případu.

jenž byl prodávajícím znám při uzavření smlouvy, vyplývá, že dobu dodání v rámci této lhůty určuje kupující (smluvní ujednání může event. znít: “V listopadu 2024 do 10 dnů, a to po předchozím oznámení kupujícího provedeném nejpozději do 20. listopadu“).

Dodá-li prodávající zboží před určenou dobou, je kupující oprávněn zboží převzít nebo je může odmítnout. Není-li dohodnuto jinak, nemůže u smlouvy kupní dojít k dřívějšímu plnění.

Zákon řeší v § 2093 i situace, kdy je dodáno větší než kontrahované množství zboží.

Dodá-li prodávající větší množství věcí, než bylo ujednáno, je kupní smlouva uzavřena i na přebytečné množství, ledaže je kupující bez zbytečného odkladu odmítl.

To je po našem soudu významná **změna oproti dřívější úpravě v obchodním zákoníku**. Podle úpravy v obchodním zákoníku, přijal-li kupující větší množství zboží, musel za ně zaplatit cenu. Podle současné úpravy však dojde k uzavření smlouvy i na toto větší množství zboží. To považujeme za vhodné řešení. Lze zde - u takového většího množství - totiž uplatňovat i odpovědnost za vady podle této smlouvy, což podle dřívější právní úpravy v obchod. zák. bylo obtížné.

Předmět koupě

Nadpis Předmět koupě uvozuje v občán.zák. ustanovení § 2095 až 2098. K tomu důvodová zpráva konstatovala, že předmětem mobiliární koupě je věc movitá. Důvodová zpráva také jinde důsledně používá termín „věc“. V názvu pododdílu a v jeho uvozoacím ustanovení bylo zřejmě ze stylistických důvodů zvoleno označení „předmět koupě“ namísto „věc jako předmět koupě“. Věcně návrh ustanovení vychází z dřívějšího obsahu obchodního zákoníku.

Prodávající odevzdá kupujícímu předmět koupě v ujednaném množství, jakosti a provedení. Nejsou-li jakost a provedení ujednány, plní prodávající v jakosti a provedení vhodných pro účel patrný ze smlouvy; jinak pro účel obvyklý.

Neurčuje-li smlouva, jak má být zboží zabaleno nebo opatřeno pro přepravu, **je prodávající povinen zboží zabalit nebo opatřit pro přepravu způsobem, který je obvyklý** pro takové zboží v obchodním styku, nebo nelze-li tento způsob určit, způsobem potřebným k uchování a ochraně zboží. V konkrétním případě je možné se dohodnout, zda obal je součástí předmětu plnění či zda se jedná o obal vratný a v posléze uvedeném případě dohodnout i otázky vracení obalů a úhrady jejich opotřebení.

Má-li být zboží dodáno podle vzorku nebo předlohy, je prodávající povinen dodat zboží s vlastnostmi vzorku nebo předlohy, jež předložil kupujícímu. **Je-li rozpor mezi určením jakosti nebo provedením zboží podle tohoto vzorku nebo předlohy a určením zboží popsaným ve smlouvě, je rozhodující určení popsané ve smlouvě.** Není-li v těchto určeních rozpor, má mít zboží vlastnosti podle obou těchto určení. Důležité je bezpečné uložení vzorku po celou dobu, která přichází

v úvahu k uplatnění odpovědnosti za vady, na bezpečném místě (např. u té zkušebny, která vystavila atest osvědčující zvláštní vlastnosti zboží).

Vyplyvá-li ze smlouvy, že množství zboží je určeno ve smlouvě pouze přibližně, je prodávající oprávněn určit přesné množství zboží, které má být dodáno, ledaže smlouva přiznává toto právo kupujícímu. Pokud ze smlouvy nevyplývá něco jiného, nesmí odchylka přesáhnout 5 % množství stanoveného ve smlouvě.

Pokud prodávající dodrží toleranci 5 % (nebo jinou dohodnutou toleranci), jde o plnění řádné. Vzhledem ke smluvní volnosti jsou v těchto otázkách možná různá smluvní řešení. Po našem soudu, se **kupní cena přitom určí skutečně dodaným množstvím zboží.**

Jde-li o překročení stanovené tolerance nebo o překročení množství tam, kde tolerance nepřichází v úvahu, jde o větší množství zboží.

Práva z vadného plnění

Na ustanovení o předmětu koupě navazují ustanovení § 2099 až 2112 věnovaná právním následkům vad plnění. Jsou soustředěna pod nadpisem Práva z vadného plnění. Jak je zřejmé, text těchto ustanovení vychází také z dosavadní úpravy obchodního zákoníku.

Opoustí se hledisko vad opravitelných (odstranitelných) a neopravitelných (neodstranitelných) jako základní kritérium pro určení práv kupujícího z vad věci a nahrazuje se hlediskem intenzity, jakou vadnost plnění porušuje smlouvu. Představuje-li vadné plnění podstatné porušení smlouvy, rozšiřují se práva kupujícího. Zejména se však opouští dosavadní koncepce prekluze práv z vad. Opožděné ohlášení vad (notifikace, reklamace) nevede k zániku práva kupujícího; soud k němu ex officio nebude přihlížet a práva z vad kupujícímu v takovém případě nepřizná pouze, vznese-li v tom směru prodávající námitku. Tuto změnu lze podle našeho hodnocení vítat.

Věc je vadná, nemá-li vlastnosti stanovené v § 2095 a 2096. Za vadu se považuje i plnění jiné věci. Za vadu se považují i vady v dokladech nutných pro užívání věci.

Za vady zboží se tedy považuje i dodání jiného zboží, i když toto jiné plnění může být použito k účelu smlouvy (jde o tzv. plnění aliud).

Jestliže z přepravního dokladu, dokladu o předání zboží nebo z prohlášení prodávajícího vyplývá, že dodává zboží v menším množství nebo jen část zboží, nevztahují se na chybějící zboží ustanovení o vadách zboží.

Prodávající odpovídá za vadu, kterou má zboží v okamžiku, kdy přechází nebezpečí škody na zboží na kupujícího, i když se vada projeví až po této době. Povinnosti prodávajícího vyplývající ze záruky za jakost zboží tím nejsou dotčeny. Prodávající odpovídá rovněž za jakoukoli vadu, jež vznikne po této době, jestliže je způsobena porušením jeho povinností. Zde je vhodné si uvědomit, že širší rozsah odpovědnosti bude mít prodávající při poskytnutí – sjednání záruky (viz dále text o záruce) než jen při realizaci zákonného textu podle občanského zákoníku.

Při předčasném plnění může prodávající odstranit vady do doby určené pro odevzdání věci. Výkonem svého práva nesmí však kupujícímu způsobit nepřiměřené

obtíže nebo výdaje. Právo kupujícího na náhradu škody tím není dotčeno. To platí obdobně i pro vady dokladů.⁸

Práva kupujícího z vadného plnění nejsou dotčena, způsobilo-li vadu použití věci, kterou kupující předal prodávajícímu. To neplatí, prokáže-li prodávající, že na nevhodnost předané věci kupujícího včas upozornil a kupující na jejím použití trval, nebo prokáže-li, že nevhodnost předané věci ani při vynaložení dostatečné péče nemohl zjistit. Způsobil-li vadu věci postup prodávajícího podle návrhů, vzorků nebo podkladů, které mu kupující opatřil, použije se tato úprava obdobně.

Kupující věc podle možnosti prohlédne co nejdříve po přechodu nebezpečí škody na věc a přesvědčí se o jejích vlastnostech a množství.

Kupující pak nemá práva z vadného plnění, jedná-li se o vadu, kterou musel s vynaložením obvyklé pozornosti poznat již při uzavření smlouvy. To neplatí, ujistil-li ho prodávající výslovně, že věc je bez vad, anebo zastřel-li vadu lstivě.

Jestliže smlouva stanoví odeslání zboží prodávajícím, může být prohlídka odložena až do doby, kdy zboží je dopraveno do místa určení. Pokud je zboží směřováno během přepravy do jiného místa určení (např. do jiné provozovny kupujícího, nebo při tzv. traťových dodávkách, kdy je uzavírána další smlouva kupujícím - v roli nového prodávajícího - s dalším subjektem tj. novým kupujícím) nebo kupujícím znovu odesláno (např. subdodávka zboží pro stavbu), aniž by měl kupující možnost přiměřenou povaze zboží si je prohlédnout, a v době uzavření smlouvy prodávající věděl nebo musel vědět o možnosti takové změny místa určení nebo takového opětného odeslání, prohlídka může být odložena až do doby, kdy zboží je dopraveno do nového místa určení.

Při dodávce vadného zboží a porušení smlouvy podstatným způsobem může kupující zvolit, zda využije svého práva

- a) **požadovat odstranění vad dodáním náhradního zboží** za zboží vadné, dodání chybějícího zboží a odstranění právních vad,
- b) **požadovat odstranění vad opravou zboží**, jestliže vady jsou opravitelné,
- c) **požadovat přiměřenou slevu z kupní ceny** nebo
- d) **odstoupit od smlouvy.**

Kupující sdělí prodávajícímu, jaké právo si zvolil, při oznámení vady, nebo bez zbytečného odkladu po oznámení vady. Provedenou volbu nemůže kupující změnit bez souhlasu prodávajícího; to neplatí, žádal-li kupující opravu vady, která se ukáže jako neopravitelná. Neodstraní-li prodávající vady v přiměřené lhůtě či oznámí-li kupujícímu, že vady neodstraní, může kupující požadovat místo odstranění vady přiměřenou slevu z kupní ceny, nebo může od smlouvy odstoupit.

Jestliže nezvolí kupující svoje právo včas, postupuje se jako u nepodstatného porušení smlouvy.

Při porušení smlouvy nepodstatným způsobem jsou možnosti volby kupujícího užší. Kupující může požadovat buď

8 Z judikatury:

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12.10.2015 sp.zn. 32 Cdo 694/2015: Vadou zboží (.....) je též nepředání dokladů stanovených kupní smlouvou.

- a) **dodání chybějícího zboží a odstranění ostatních vad zboží, nebo**
- b) **slevu z kupní ceny.**

Dokud kupující neuplatní právo na slevu z kupní ceny nebo neodstoupí od smlouvy, může prodávající dodat to, co chybí, nebo odstranit právní vadu. Jiné vady může prodávající odstranit podle své volby opravou věci nebo dodáním nové věci; volba nesmí kupujícímu způsobit nepřiměřené náklady.

Neodstraní-li prodávající vadu věci včas nebo vadu věci odmítne odstranit, může kupující požadovat slevu z kupní ceny, anebo může od smlouvy odstoupit. Provedenou volbu nemůže kupující změnit bez souhlasu prodávajícího.⁹

V praxi se často vyskytují případy, kdy kupující řádně oznámí vady a současně nezaplatí část kupní ceny. Tím se snaží vyvolat tlak na prodávajícího k odstranění vad. Jde o postup podle zákona, jestliže neprovedená platba odpovídá případné možné slevě z ceny.

Do doby odstranění vad není tedy kupující povinen platit část kupní ceny, jež by odpovídala jeho nároku na slevu, jestliže by vady nebyly odstraněny. Toto řešení považujeme za vhodné.

Kupující nemůže odstoupit od smlouvy, ani požadovat dodání nové věci, nemůže-li věc vrátit v tom stavu, v jakém ji obdržel. To neplatí

- a) došlo-li ke změně stavu v důsledku prohlídky za účelem zjištění vady věci
- b) použil-li kupující věc ještě před objevením vady,
- c) nezpůsobil-li kupující nemožnost vrácení věci v nezměněném stavu jednáním anebo opomenutím, nebo
- d) prodal-li kupující věc ještě před objevením vady, spotřeboval-li ji, anebo pozměnil-li věc při obvyklém použití; stalo-li se tak jen zčásti, vrátí kupující prodávajícímu, co ještě vrátit může, a dá prodávajícímu náhradu do výše, v níž měl z použití věci prospěch.¹⁰

Podle § 2111 obč.an.zák., **neoznámil-li kupující vadu věci včas, pozbývá právo z tohoto titulu odstoupit od smlouvy.**

Dále pak podle ustanovení § 2112 odst. 1, **neoznámil-li kupující vadu bez zbytečného odkladu poté, co ji mohl při včasné prohlídce a dostatečné péči zjistit, soud mu právo z vadného plnění nepřizná.** Jedná-li se o skrytou vadu, platí totéž, nebyla-li vada oznámena bez zbytečného odkladu poté, co ji kupující mohl při dostatečné péči zjistit, nejpozději však do dvou let po odevzdání věci.

9 Z judikatury:

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28.11.2008 sp.zn. 33 Odo 1300/2006: Každý prodávající odpovídá za vady věci (s výjimkou vad na něž kupujícího upozornil), kterou prodává. Vadou se přitom rozumí faktický nebo právní stav, který brání řádnému nebo smluvenému užívání věci. Odpovědnost se vztahuje jak na nové, tak na použité věci a není rozhodující, zda prodávající o takové vadě věděl.

10 Z judikatury:

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19.6.2015 sp.zn. 23 Cdo 1141/2015: Při existenci podstatných vad lze vrátit nikoli jen to zboží, jež zůstalo zcela nezměněno, ale i zboží, jež sice není v původním stavu, ale jehož změny jsou důsledkem přirozeného opotřebení či působení přírodních sil, nahodilých událostí nebo prostě stárnutí zboží, o něž bylo řádně pečováno.

K účinkům podle § 2112 odst. 1 **soud přihlédne jen k námitce prodávajícího, že vada nebyla včas oznámena.** Prodávající však nemá právo na námitku, je-li vada důsledkem skutečnosti, o které prodávající v době odevzdání věci věděl nebo musel vědět.

Při oznámení vad zboží můžeme jen doporučit kupujícímu, aby raději volil písemnou formu oznámení a vytvářel si vhodnou důkazní situaci pro možné další řízení.

Pro dané zboží však **může být sjednaná záruka za jakost.**

Pojetí smluvní záruky za vady je pro obecné občanské právo nové. Dřívější občanský zákoník č. 40/1964 Sb. vycházel z někdejšího pojetí služeb, které vzniklo za jiných společenských podmínek v 60. letech minulého století a bylo spojeno s institutem zákonné záruky. Občan.zák. se vrací k řešení (z něhož vycházel již obchodní zákoník) a odděluje od sebe práva, která kupujícímu vznikají z vad plnění ze zákona a která vznikají kupujícímu ze záruky za jakost. Dohodnou-li se strany na záruce za jakost, anebo zaručí-li se za jakost jednostranným prohlášením prodávající sám, může tím být garantována jakost věci z hlediska časového nebo co do vlastností. Záruka za jakost však nemůže sjednána tak, aby se snažila snížit zákonnou úpravu práv z vad věci. Záruku za jakost upravují ustanovení § 2113 a násl.

Zákonnou záruku má dnes jen spotřebitel.

Záruka za jakost

Zárukou za jakost se **prodávající zavazuje, že věc bude po určitou dobu způsobilá k použití pro obvyklý účel nebo že si zachová obvyklé vlastnosti.** Tyto účinky má i uvedení záruční doby nebo doby použitelnosti věci na obalu nebo v reklamě. Záruka může být poskytnuta i na jednotlivou součást věci.¹¹

Po našem soudu přitom není vyloučeno, aby prodávající poskytl záruku jen částečně (např. jen na prorezavění karosérie vozidla a v ostatním platila zákonná úprava odpovědnosti za vady. Je přípustné, aby byla na konkrétní části zboží poskytnuta odlišná záruka; např. je možná v určitém rozsahu záruka obecně na zboží (např. u vozidla obecně tři roky) a v jiném rozsahu záruka speciální (na karosérie šest let).

Převzetí závazku ze záruky může vyplynout ze smlouvy nebo z prohlášení prodávajícího, zejména ve formě záručního listu. Účinky převzetí tohoto závazku má i vyznačení délky záruční doby nebo doby trvanlivosti nebo použitelnosti dodaného zboží na jeho obalu.

Určí-li smlouva a prohlášení o záruce různé záruční doby, platí doba z nich nejdelsí. Ujednají-li však strany jinou záruční dobu, než jaká je vyznačena na obalu jako doba použitelnosti, má přednost ujednání stran.

Záruční doba běží **od odevzdání věci kupujícímu;** byla-li věc podle smlouvy odeslána, běží **od dojití věci do místa určení.** Má-li koupenou věc uvést do provozu někdo jiný než prodávající, běží záruční doba až **ode dne uvedení věci do provozu,**

11 K záruce viz podrobněji RABAN, P. a kol. *Obchodní právo*, Brno : Václav Klemm, 1. vydání 2020, s.435 a násl.

pokud kupující objednal uvedení do provozu nejpozději do tří týdnů od převzetí věci a řádně a včas poskytl k provedení služby potřebnou součinnost.

Kupující nemá právo ze záruky, způsobila-li vadu po přechodu nebezpečí škody na věci na kupujícího vnější událost. To neplatí, způsobil-li vadu prodávající.

Povinnosti kupujícího a nebezpečí škody na věci

Další ustanovení občán.zák., tj. § 2118 až 2120 jsou společně nadepsány Povinnosti kupujícího; ustanovení § 2121 až 2125 jsou pak soustředěny pod nadpisem Nebezpečí škody na věci.

Připomínáme, že podle obecného pravidla casum sentit dominus stíhá nebezpečí náhodné škody na věci jejího vlastníka, a tudíž i na kupujícího přechází nebezpečí škody na předmětu koupě s nabytím vlastnického práva. Jedná-li se o mobiliární koupi, pak se toto obecné pravidlo uplatnit neuplatní. Z toho důvodu se stanoví speciálně k standardním úpravám, že při koupi movitých věcí přechází nebezpečí škody na věci jejím převzetím, případně nastane-li jiná skutečnost, která převzetí nahrazuje.

Úvodní ustanovení právní úpravy povinností kupujícího vymezuje, že **kupující zaplatí kupní cenu a věc převezme.**

Kupující nemusí kupní cenu zaplatit, dokud nemá možnost si věc prohlédnout. To neplatí, byl-li ujednáno takový způsob předání věci, který možnost prohlídky vylučuje. Při určení ceny podle hmotnosti se má za to, že rozhoduje čistá hmotnost předmětu koupě.

Je-li kupující v prodlení s převzetím věci nebo s placením kupní ceny, uchová prodávající věc, může-li s ní nakládat, pro kupujícího způsobem přiměřeným okolnostem. Převzal-li kupující věc, kterou zamýšlí odmítnout, uchová ji způsobem přiměřeným okolnostem.

Kdo uchovává věc pro druhou stranu, může ji zadržet, dokud mu druhá strana neuhradí účelně vynaložené náklady spojené s uchováním věci.

Nebezpečí škody přechází na kupujícího převzetím věci. Týž následek má, nepřevezme-li kupující věc, ač mu s ní prodávající umožnil nakládat.

Jde-li o situace, kdy má kupující převzít věc od třetí osoby, přechází na něho nebezpečí škody okamžikem, kdy mohl s věcí nakládat, ne však dříve než v době určené jako čas plnění.

Přechod nebezpečí škody na věci, má-li prodávající předat zboží dopravci, řeší ustanovení § 2123 občán. zák.. Předá-li prodávající dopravci věc pro přepravu ke kupujícímu v místě určeném kupní smlouvou, přechází na kupujícího nebezpečí škody předáním věci dopravci v tomto místě, a nebylo-li místo smlouveno, předáním prvním dopravci pro přepravu do místa určení.

Je-li při uzavření smlouvy věc již přepravována, přechází nebezpečí škody na věci na kupujícího předáním věci prvním dopravci. Proávající však nese škodu, k níž došlo před uzavřením smlouvy, a prodávající o ní věděl, anebo o ní vzhledem k okolnostem vědět měl.

Jde-li o věci podle druhu, pak podle ustanovení § 2124, nebezpečí škody na věci určené podle druhu nepřejde na kupujícího, který věc nepřevzal, dříve než věc bude pro účel smlouvy dostatečně oddělena a odlišena od jiných věcí téhož druhu.

Škoda na věci, vzniklá po přechodu nebezpečí škody na věci na kupujícího, nemá vliv na jeho povinnost zaplatit kupní cenu, ledaže prodávající škodu způsobil porušením své povinnosti. To však neplatí, uplatnil-li kupující právo žádat dodání náhradní věci, nebo odstoupil-li od smlouvy.

Svépomocný prodej

Svépomocný prodej je regulován § 2126 a § 2127. Je-li některá ze smluvních stran povinna věc převzít (nemusí se jednat jen o kupujícího, nýbrž i o prodávajícího, kterému vzniká povinnost převzít od kupujícího věc s vadou, věci dodané v přebytečném množství apod.) od druhé smluvní strany a neučiní-li to, pak nelze tuto druhou stranu nutit, aby nepřevzatou věc u sebe uchovávala po neúměrně dlouhou dobu. Proto se zakládá právo věc svépomocně, a tudíž i vlastním jménem, prodat.

Protože se však při svépomocném prodeji jedná o prodej cizí věci, děje se takový prodej na účet toho, kdo se ocitl s převzetím věci v prodlení. Z toho důvodu musí být výtěžek z prodeje vydán prodlávající straně; to však nebrání, aby ten, kdo věc prodal, započel k tíži tohoto výtěžku účelně vynaložené náklady, které mu vznikly úschovou věci a následně i jejím prodejem.

Prodlením strany s převzetím věci vzniká druhé straně právo věc po předchozím upozornění na účet prodlávajícího vhodným způsobem prodat poté, co prodlávajícímu poskytla dodatečnou přiměřenou lhůtu k převzetí. To platí i tehdy, prodlává-li strana s placením, kterým je předání věci podmíněno. Hrozí-li věci rychlá zkáza a není-li na upozornění čas, není upozornění nutné.

Vedlejší ujednání při kupní smlouvě

Poslední část tohoto pojednání je věnována vedlejším ujednáním při kupní smlouvě, upraveným v ustanoveních § 2132 až 2157 obč.zák..

Vedlejší ujednání při kupní smlouvě mají velký praktický význam, a z toho důvodu věnují standardní zákoníky pozornost jejich úpravě. Předchozí české právo upravovalo demonstrativně výhradu vlastnictví (§ 601 občanského zákoníku, § 444 a 445 obchodního zákoníku), předkupní právo a právo zpětné koupě (§ 602 a násl. občanského zákoníku) a koupí na zkoušku a cenovou doložku (§ 471 a násl. obchodního zákoníku). Dnešní obč.zák. z této úpravy vychází, přejímá ji v podstatném rozsahu, ale rozšiřuje výslovně upravené doložky ještě o výhradu zpětného prodeje a výhradu lepšího kupce, přičemž ponechává i nadále výčet vedlejších ujednání jako demonstrativní.

K významnějším posunům dochází v úpravě ujednání o výhradě vlastnického práva a o právu předkupním.

Ustanovení o výhradě práva vlastnického dávají přednost konstrukci rozšířené výhrady vlastnického práva, jakou dříve zvolil obchodní zákoník v § 445, čímž se

stranám umožňuje vázat nabytí vlastnického práva kupujícím i na splnění jiné odkladací podmínky, než je jen zaplacení kupní ceny. Zároveň stanoví, že prodlení kupujícího se splátkou nepřesahujícího desetinu kupní ceny neopravňuje prodávajícího smluvní vztah zrušit, zaplatí-li kupující dlužnou splátku nejpozději s následující splátkou (snaží se zabránit i šikanoznímu zneužívání práva). Konkretizuje se tak obecné pravidlo o podstatném a nepodstatném porušení smlouvy a brání tak riziku zbytečných sporů. Vzhledem k dispozitivní povaze regulace se však nebrání opačnému ujednání stran, a to bude-li mít poctivý opodstatněný obsah.

Co se týká **výhrady vlastnického práva**, vyhradí-li si prodávající k věci vlastnické právo, má se za to, že se kupující stane vlastníkem teprve úplným zaplacením kupní ceny. Nebezpečí škody na věci však na kupujícího přechází již jejím převzetím.

Výhrada vlastnického práva působí vůči věřitelům kupujícího jen tehdy, bylo-li ujednání pořízeno ve formě veřejné listiny, popřípadě bylo-li pořízeno v písemné formě a podpisy stran úředně ověřeny, leč tehdy až ode dne úředního ověření podpisů. Je-li však výhrada vlastnického práva ujednána ohledně věci zapsané do veřejného seznamu, působí vůči třetím osobám, jen byla-li do tohoto seznamu zapsána.¹²

Další upravenou výhradou je **výhrada zpětné koupě**. Z ujednání o výhradě zpětné koupě vzniká kupujícímu povinnost převést na požádání věc prodávajícímu za úplatu zpět. Kupující vrátí prodávajícímu věc v nezhoršeném stavu a prodávající vrátí kupujícímu kupní cenu; tím jsou vyrovnány i užítky z peněz a plody z věci snad vytěžené.

Výhrada zpětné koupě zavazuje dědice a právo na zpětnou koupi lze zcizit, jen je-li to výslovně ujednáno.

Nebyla-li ujednána lhůta, ve které má prodávající právo žádat vrácení věci, platí vzhledem k movité věci za ujednanou tříletá lhůta (k nemovité věci desetiletá lhůta).

Ustanovení § 2136 pak řeší **vynaložení nákladu na věc kupujícím**. Vynaložil-li kupující na věc náklad k jejímu zlepšení, anebo mimořádný náklad pro její zachování, náleží mu stejná náhrada jako poctivému držiteli; pokud se ale vrácení věci zmaří nebo zhorší její hodnota z důvodů, za které kupující odpovídá, nahradí prodávajícímu škodu.

Byla-li výhrada zpětné koupě ujednána k věci zapsané do veřejného seznamu jako právo věcné, lze věc zatížit jen se souhlasem toho, pro koho je právo zpětné koupě ve veřejném seznamu zapsáno.

Upravena je též i **výhrada zpětného prodeje, neboť** podle § 2139 obč.an.zák. se ustanovení o zpětné koupě se obdobně použijí i na ujednání, kterým si kupující vymíní, že věc prodá prodávajícímu zpět.

Následující úprava obsažená v § 2140 až 2149 obč.an.zák. je věnována **předkupnímu právu**.

12 Z judikatury související problematiky:

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25.1.2017 sp. zn. 21 Cdo 3263/2016: Závazkový právní vztah (.....) působí zásadně jen mezi účastníky (.....) smlouvy. Zástavní právo zřízené (.....) k věci, kterou stát nabyt na základě tzv. odúmrtí, nezaniká přechodem zástavy na stát.

Ujedná-li si předkupník k věci předkupní právo, vzniká dlužníku povinnost nabídnout věc předkupníkovi ke koupi, pokud by ji chtěl prodat třetí osobě (koupěchtivému).¹³

Předkupní právo lze zvláštním ujednáním rozšířit i na jiné způsoby zřízení. Předkupní právo lze také ujednat i mimo souvislost s kupní smlouvou.¹⁴

Ustanovení § 2150 obč. zák. upravuje **koupi na zkoušku**, při níž platí, že kdo koupí věc na zkoušku, kupuje s podmínkou, že věc ve zkušební lhůtě schválí.

Přitom neujednají-li strany zkušební lhůtu, činí **u movitých věcí tři dny (u nemovitých věcí jeden rok od uzavření smlouvy)**. Plyne-li však z jednání o uzavření smlouvy, že věc má být prohlédnuta nebo vyzkoušena po odevzdání, běží zkušební doba ode dne odevzdání.

Nepřevzal-li kupující zboží, má podmínka povahu **podmínky odkládací**, a tato podmínka se považuje za zmařenou, jestliže kupující nesdělí prodávajícímu ve zkušební době, že zboží schvaluje.

Převzal-li kupující zboží, má podmínka povahu **podmínky rozvazovací** a platí, že kupující zboží schválil, jestliže je písemně neodmítne ve zkušební době.

Kupující nemá právo zboží odmítnout, jestliže nemůže zboží vrátit ve stavu, v jakém je převzal. Ke změnám vyvolaným vyzkoušením věci se nepřihlíží.

Kromě koupě na zkoušku lze sjednat i koupi po zkoušce, koupi podle zkoušky, koupi s výhradou výměny, opční právo apod. Lze zde plně využít smluvní volnosti.

Je však možno sjednat i **výhradu lepšího kupce**, která je upravena v ustanovení § 2152 a 2153. Uzavřením kupní smlouvy s výhradou lepšího kupce nabývá prodávající právo dát přednost lepšímu kupci, přihlásí-li se v určené lhůtě. Tato lhůta činí u movitých věcí tři dny (u nemovitých věcí jeden rok od uzavření smlouvy).

Zda je nový kupec lepší, rozhoduje prodávající; může dát zejména přednost novému kupci, třebaže první nabízí vyšší cenu. Obdobně jako u koupě na zkoušku se posoudí, ve kterých případech má výhrada lepšího kupce povahu podmínky odkládací a v kterých povahu podmínky rozvazovací.

Občanský zákoník v ustanoveních § 2154 až 2156 věnovaným **cenové doložce** recipuje (s drobnými změnami) právní úpravu obchodního zákoníku.

13 Z judikatury:

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25.1.2006 sp.zn. 33 Odo 663/2004: Pokud dojde poté, co byla učiněna povinným nabídka předkupního práva oprávněnému, ke změně podmínek, za nichž je věc povinným nabízena oprávněnému ke koupi, je třeba, aby tato změna podmínek byla oznámena právním úkonem povinného výslovně adresovaným oprávněnému.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29.3.2016 sp.zn. 22 Cdo 4449/2015: Nabídka na realizaci zákonného předkupního práva, učiněná spoluvlastníkovi, váže dědice povinného spoluvlastníka. Účinky nabídky nezanikají jeho smrtí.

14 Z judikatury:

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28.3.2018 sp.zn. 21 Cdo 3066/2017: Právní jednání směřující k uzavření smlouvy je nabídkou, pokud obsahuje podstatné náležitosti smlouvy tak, aby smlouva mohla být uzavřena jednoduchým a nepodmíněným přijetím, a pokud z něho plyne vůle navrhovatele být smlouvou vázán, bude-li nabídka přijata. Smlouva je poté uzavřena okamžikem, kdy přijetí nabídky nabývá účinnosti.

V tuzemsku lze využít i dalších smluvních ujednání, typických jinak pro závazkové vztahy v mezinárodním obchodě, budou-li v souladu se zásadou poctivého obchodního styku. Může se např. i sjednat přepočtení měn, je-li cena ve smlouvě uvedena v Kč a dohodnuto např., že se má platit v EUR či jiné měně.

Cenová doložka, která může být sjednána různým způsobem (jak jsme již upozornili v textu o sjednávání ceny obecně), **má zabránit nepříznivým důsledkům zvyšování cen subdodávek při jinak pevné ceně finálního zboží**. Jestliže strany dohodnou při určení ceny, že její výše má být dodatečně upravena s přihlédnutím k výrobním nákladům, a neurčí-li, které složky výrobních nákladů jsou rozhodné, mění se kupní cena v poměru k cenovým změnám hlavních surovin potřebných k výrobě prodávajícího zboží (obecná cenová doložka). Po našem soudu je vhodné předem dohodnout o jaké hlavní vstupy (suroviny, subdodávky) se bude jednat. Především se tak možným sporům.

Neurčí-li strany ve smlouvě, která doba je rozhodující pro posuzování cenových změn, přihlíží se k cenám v době uzavření smlouvy a v době, kdy měl prodávající zboží dodat. Má-li se dodání zboží uskutečnit během určité lhůty, je rozhodná doba skutečného včasného plnění, jinak konec této lhůty.

Je-li prodávající v prodlení s dodáním zboží, a v době skutečného dodání jsou ceny u rozhodných složek výrobních nákladů nižší než ceny v době uvedené výše, přihlíží se k těmto nižším cenám.

Práva a povinnosti stran z doložky zanikají, jestliže oprávněná strana svá práva neuplatní u druhé strany bez zbytečného odkladu po dodání zboží. Uplynutím lhůty „bez zbytečného odkladu“ práva zanikají, jde tedy o lhůtu prekluzivní.

Ujednat je možno i jiné výhrady a podmínky. Zejména bude sjednána i tzv. měnová doložka. Po našem soudu **lze totiž také mezi tuzemskými subjekty měnovou doložku dohodnout**. Zejména strojírenské a elektrotechnické zboží totiž postupně připomíná stavebnice při použití komponentů vyráběných v řadě zemí světa a ceny tuzemských dodávek mohou být závislé i na kursu cizích měn.

Stanoví-li smlouva, že cena nebo jiný peněžitý závazek se rozumí při určitém kursu měny, v níž má být závazek plněn (zajišťovaná měna), ve vztahu k určité jiné měně (zajišťující měna), a dojde-li po uzavření smlouvy ke změně kursovního poměru obou měn, je dlužník povinen zaplatit částku sníženou nebo zvýšenou tak, aby částka v zajišťující měně zůstala nezměněná.

V ustanovení § 2157 občán.zák. je přitom určeno, že ujednají-li strany **jiné výhrady nebo podmínky** připouštějící změnu nebo zánik práv a povinností z kupní smlouvy, zaniká výhrada nebo podmínka **nejpozději do jednoho roku** od účinnosti kupní smlouvy, pokud ji neuplatnil v této lhůtě ten, kdo je z výhrady nebo podmínky oprávněn.

Závěrem

Právní úprava koupě je **ze všech upravených smluvních typů obsahově nejbohatší, zásadně je však dispozitivní**. Při své relativní bohatosti obsahu nemůže text zákona pamatovat na všechny otázky, které by bylo vhodné sjednat, nemůže přitom ani zohlednit všechna specifika různých předmětů plnění (např. stavebního

materiálu, odlítků atd.). Proto je třeba i u této smlouvy věnovat řádnou pozornost jejímu sjednání. Lze přitom vhodně využít (kromě běžných koupí) i právní službu.

S ohledem na konkrétního obchodního partnera je vhodné volit také **právní či obchodní zajišťovací nebo utvrzovací prostředky** (např. smluvní pokuty, sjednávání zástavního práva, ručení, výhradu vlastnického práva, sjednávání zálohy, sjednávání dílčího plnění, dílčího placení a způsobů fakturace). Písemná forma smlouvy není sice obecně předepsaná. Pokud nejde o bagatelní případy, lze ji jen doporučit.

Pro případ event. sporu a jeho rychlého řešení lze doporučit i sjednání rozhodčí doložky pověřující k rozhodnutí sporu přísl. konkrétní rozhodčí soud.

Literatura:

- JANKŮ, M. a kol. (2014) *Nové občanské právo v kostce*, Praha: C. H. Beck, 1. vydání, 2014.
- KINDL, M. – ROZEHNAL, A. a kol. (2019) *Občanský zákoník, Praktický komentář*, sv.II., Plzeň : Aleš Čeněk, 1. vydání, 2019.
- MAREK, K. (2008) *Smluvní obchodní právo. Kontrakty*, 4. aktualizované a rozšířené vydání, Brno : Masarykova univerzita, 2008.
- KRÁLOVÁ K. – MAREK, K. (2021) K uzavírání smluv při použití obchodních podmínek, vykládacích pravidel a obchodních zvyklostí In *Soukromé právo*, Wolters Kluwer Praha, č. 12 /2021.
- LIŠKA, P. a kol. (2020) *Meritum Obchodní závazky*. Praha : Wolters Kluwer, 1. vydání, 2021
- RABAN, P. a kol. (2020) *Obchodní právo*, Brno : Václav Klemm, 1. vydání 2020.
- ŠTENGLOVÁ, I. – TOMSA, M. – PLÍVA, S. (2010) *Obchodní zákoník, komentář*, Praha : C. H. Beck, 12. vydání, 2010.
- ŠVESTKA, J. – DVOŘÁK, J. – FIALA, J. (2014) *Občanský zákoník, Komentář*, sv.V., Praha : Wolters Kluwer, 1. Vydání, 2014.

Souvisící právní předpisy

- Dřívější občán.zák., zák. č. 40/1964 Sb.
- Dřívější obchod.zák., zák. 513/1991 Sb.

Judikatura

- Rozsudek NS z 25.1.2006 sp.zn.33 Odo 663/2004
- Rozsudek NS z 11.4.2007 sp.zn. 21 Cdo 694/2006
- Rozsudek NS z 28.11.2008 sp.zn. 33 Odo 1300/2006
- Rozsudek NS z 30.7.2015 sp.zn. 30 Cdo 530/2014
- Usnesení NS z 19.6.2015 sp.zn. 23 Cdo 1141/2015
- Rozsudek NS z 12.10.2015 sp.zn. 32 Cdo 694/2015
- Rozsudek NS z 25.1.2017 sp.zn. 21 Cdo 3263/2016
- Rozsudek NS z 28.3.2018 sp.zn. 21 Cdo 2066/2017

Summary: Still to the Purchase Agreement

The legal regulation of purchase is the richest in content of all the regulated types of contract, but it is fundamentally dispositive. With its relative richness of content, the text of the law cannot take into account all the issues that should be negotiated,

nor can it take into account all the specifics of the various objects of performance (e.g. building materials, castings, etc.). Therefore, due attention must be paid to the negotiation of this contract. In doing so, it may be appropriate to make use of a legal service (in addition to conventional purchases).

With regard to the specific business partner, it is also advisable to choose legal or commercial means of security or consolidation (e.g. contractual penalties, negotiation of liens, guarantees, retention of title, negotiation of advance payment, negotiation of partial performance, partial payment and invoicing methods). Although the written form of the contract is not generally prescribed. Unless the cases are trivial, it can only be recommended.

In the event of a dispute and its quick resolution, it may also be recommended to conclude an arbitration clause authorising a specific arbitration court to decide the dispute.

prof. JUDr. Karel Marek, CSc.
Univerzita obrany Brno,
Fakulta vojenského leadershipu, katedra aplikovaných sociálních a humanitních věd
Kounicova 65
662 10 Brno
Česká republika
e-mail: k.marek@centrum.cz

Mgr. Ing. Leopold Skoruša, Ph.D.
Univerzita obrany Brno,
Fakulta vojenského leadershipu, katedra aplikovaných sociálních a humanitních věd
Kounicova 65
662 10 Brno
Česká republika
e-mail: leopold.skorusa@unob.cz

Obsah článku podlieha licenci Creative Commons Attribution 4.0 International Licence CC BY (Karel Marek - Leopold Skoruša).